

В. Г. КОНОНОВИЧ

ФОРМУВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИХ ЗАСАД ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ В УКРАЇНІ

Проведено системний аналіз законодавчої бази державного управління у сфері фізичної культури і спорту. Досліджено генезис організаційних, правових, функціональних основ діяльності органів виконавчої влади України у сфері фізичної культури і спорту.

Ключові слова: фізична культура, спорт, органи управління.

In the article the analysis of the systems of legislative base of state administration is conducted in area of physical culture and sport. Becoming and genesis of organizational, legal, functional bases of activity of organs of executive power of Ukraine is investigational in industry of physical culture and sport.

Key words: physical culture, sports, controls.

Фізична культура – складова частина загальної культури суспільства, що спрямована на зміцнення здоров'я, розвиток фізичних, морально-вольових та інтелектуальних здібностей людини з метою гармонійного формування її особистості, вона є важливим засобом підвищення соціальної і трудової активності людей, задоволення їх моральних, естетичних та творчих запитів, життєво важливої потреби взаємного спілкування, розвитку дружніх відносин між народами і зміцнення миру. Фізична культура й спорт, як соціально-культурне явище, окрема галузь людської діяльності, останнім часом, набуває надзвичайно великого значення для держави, суспільства, окремого індивіда. В умовах глобальних трансформацій соціально-економічної системи нашої країни потребують докорінного перегляду організаційно-змістові, теоретичні, методичні засади організації державного управління сферою фізичної культури й спорту.

Питанням досягнення збалансованої та оптимальної організаційної структури системи державного управління фізичною культурою і спортом, механізмам і теоретико-методологічним основам державного управління галуззю фізичної культури і спорту приділяли увагу такі вчені, як В. Гузар, Ю. Довгенько, М. Дутчак, В. Жуков, В. Затилкін, В. Куделко, М. Олійник, В. Платонов, Ю. Шкрєбгій та ін.

Удосконаленню і розвитку національної системи фізичного виховання дітей, учнівської та студентської молоді присвятили свої праці такі вчені, як В. Ареф'єв, А. Дубогай, М. Зубалій та ін.

Метою статті є системний аналіз розвитку організаційно-правових основ державного управління сферою фізичної культури й спорту в Україні.

Держава регулює відносини у сфері фізичної культури і спорту шляхом формування державної політики в цій сфері, створення відповідних державних органів, фінансового, матеріально-технічного, кадрового, інформаційного, нормативно-правового та іншого забезпечення розвитку фізичної культури і спорту, а також визнання широкого самодіяльного статусу фізкультурно-спортивного руху в Україні і комплексної взаємодії державних органів з громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості. Держава визнає і всебічно підтримує олімпійський рух в Україні, діяльність всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, національних спортивних федерацій, інших громадських організацій фізкультурно-спортивної спрямованості.

У главі 4 Закону України “Про фізичну культуру і спорт” визначено організаційно-правові засади державного управління у сфері фізичної культури і спорту [4]. На думку Н. Нижник та С. Мосова, під державним управлінням слід розуміти діяльність органів та установ усіх гілок державної влади (законодавчої, виконавчої, судової) з вироблення й здійснення регулюючих, організуючих і координуючих впливів на всі сфери суспільства з метою задоволення його потреб, що змінюються. Як зазначає із цього приводу З. Гладун [1], державне управління – це організуюча діяльність державних органів виконавчої влади, яка полягає в організації виконання законів і нормативно-правових актів, здійсненні розпорядження ресурсами загальнодержавної власності, з метою комплексного соціально-економічного розвитку, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах життя. Відповідно до ст. 27 галузевого закону [4, с. 135] до органів державного управління фізичною культурою й спортом законодавцем віднесено Верховну Раду України, яка визначає державну політику, і здійснює законодавче регулювання відносин у сфері фізичної культури й спорту, а також здійснює контроль за реалізацією державної програми розвитку фізичної культури й спорту в Україні та за виконанням законодавства про фізичну культуру й спорт; Центральний орган виконавчої влади з фізичної культури й спорту, який забезпечує реалізацію державної політики в галузі фізичної культури і спорту, і несе відповідальність за її виконання; Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування які створюють у своєму складі відповідні органи з фізичної культури і спорту.

У проекті галузевого закону в ст. 7 – 11 [1] до органів державного управління сферою фізичної культури й спорту віднесено виключно систему органів виконавчої влади, що певною мірою узгоджується з позицією вчених у галузі державного управління [4], яка полягає в тому, що державне управління є одним із видів державної діяльності, який здійснюється системою органів виконавчої влади, відповідно ці органи, діючи від імені держави з метою реалізації управлінських функцій, здійснюють державне управління. На думку В. Малиновського [Там же, с. 45], виконавча влада є однією із трьох гілок державної влади, яка складається із системи державних органів і установ, що розробляють, і реалізують державну політику в політико-адміністративній, господарській та соціально-культурній сферах

шляхом здійснення владно-політичних та владно-адміністративних функцій, а також надають громадянам державні послуги. Під органами виконавчої влади розуміють самостійний вид органів державної влади, які відповідно до конституційного принципу поділу державної влади покликані здійснювати функції, покладені на виконавчу гілку влади, надавати громадянам державні послуги та наділені для цього відповідною компетенцією [4, с. 49]. Позитивом у запропонованих змінах до галузевого закону слід уважати більш детальну регламентацію повноважень органів виконавчої влади у сфері фізичної культури й спорту. Законодавцем до компетенції Кабінету Міністрів України у сфері фізичної культури й спорту пропонується віднести: реалізацію державної політики в галузі, розгляд і затвердження програм розвитку фізичної культури й спорту, прийняття нормативно-правових актів, розвиток інфраструктури та матеріально-технічного забезпечення галузі, інформування Верховної Ради України про виконання програм розвитку фізичної культури й спорту, вирішення питань щодо перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів та наукового забезпечення галузі, медичного та інформаційного забезпечення сфери фізичної культури й спорту, здійснення міжнародного співробітництва [2].

Відповідно до ст. 27 Закону України “Про фізичну культуру і спорт” безпосереднє керівництво справами фізичної культури і спорту покладено на центральні органи виконавчої влади. Центральні органи виконавчої влади у сфері фізичної культури й спорту із часів утворення незалежної Української держави пройшли у своєму генезисі декілька етапів свого становлення й розвитку [3].

Постановою Кабінету Міністрів України від 3 жовтня 1991 р. було створено Міністерство України у справах молоді та спорту, і яке стало правонаступником колишнього Державного комітету УРСР у справах молоді, фізичної культури й спорту [4, с. 56]. Але важливим нововведенням слід уважати надане право утворювати при Держкомспорті України наукову раду з учених і висококваліфікованих спеціалістів для розгляду наукових рекомендацій та інших пропозицій щодо головних напрямів розвитку фізичної культури й спорту, обговорення найважливіших програм та інших питань. Підвищенню ефективності управління галуззю сприяло значне розширення повноважень центрального виконавчого органу, які стосувались вирішення питань міжнародного співробітництва України в галузі фізичної культури й спорту, удосконалення правових механізмів контролю в галузі, надання ефективних економічних важелів регулювання діяльності галузі, введення процедури ліцензування, що дозволило впорядкувати правила здійснення господарської діяльності у сфері фізичної культури й спорту, а також залучення до вирішення проблем функціонування й розвитку галузі висококваліфікованих наукових кадрів.

Як відомо, питаннями розвитку фізичної культури й спорту в межах відповідної галузевої приналежності опікуються інші центральні органи виконавчої влади. Суттєвим недоліком чинного законодавства в галузі є те, що законодавцем детально не виписано обсяг повноважень та напрями діяльності у сфері фізичної культури й спорту центральних органів виконавчої влади. До

позитивних змін у положенні про Міністерство можна віднести розширення прав щодо залучення до вирішення актуальних питань щодо розвитку галузі громадських об'єднань, спортивних товариств, федерацій за видами спорту, залучення Міністерства до розробки й удосконалення правових основ діяльності сфери фізичної культури й спорту, закріпленні на законодавчому рівні права Міністерства щодо утворення й залучення додаткових джерел фінансування галузевих програм шляхом утворення благодійних і цільових фондів.

Указом Президента України від 27 вересня 1996 р. з метою вдосконалення структури управління економікою та соціальною сферою створено новий центральний орган управління фізичною культурою й спортом – Державний комітет України з фізичної культури й спорту. Постановою Кабінету Міністрів України встановлено граничну чисельність працівників центрального апарату Державного комітету з фізичної культури й спорту в кількості 90 одиниць [3, с. 175]. Також було дозволено Державному комітетові з фізичної культури й спорту мати чотирьох заступників голови, у тому числі одного першого, а також колегію в кількості одинадцяти чоловік. Відповідно до постанови було створено структурні підрозділи державних адміністрацій для здійснення керівництва комплексом проблем фізичної культури й спорту на підвідомчій їм території. Указом Президента України від 14 листопада 1996 р. затверджено Положення про Державний комітет України з фізичної культури й спорту [4, с. 5]. До головних завдань щойно створеного центрального органу управління додатково віднесено повноваження щодо здійснення державного нагляду та контролю у сфері фізичної культури й спорту, розвитку аматорського та професійного спорту. Слід відзначити, що значно було розширено перелік функціональних обов'язків комітету порівняно з попереднім центральним органом управління галузі, а саме: брати участь у розробленні проєктів Державного бюджету України та загальнодержавних програм економічного й соціального розвитку України; вносити пропозиції щодо державного інвестування розвитку фізичної культури й спорту, умов їхнього оподаткування, одержання пільгових кредитів, визначення особливостей приватизації в соціально-культурній сфері, монополізації підприємств, розвитку виробництва спортивного обладнання та інвентарю; у сфері праці та соціальної політики має здійснювати підтримку фізкультурно-спортивної та фізичної реабілітації інвалідів, розвиток спорту інвалідів, використання фізичної культури і спорту за місцем роботи громадян.

Отже, проведений системний аналіз засвідчив, що центральний виконавчий орган влади фізичної культури й спорту потерпав неодноразові зміни своєї організаційної структури, що значно впливало на зміст і напрями його діяльності.

Поліфункціональність, необхідність суміщення владних повноважень щодо реалізації державної політики в різних соціально-гуманітарних сферах значно знижує ефективність діяльності центрального виконавчого органу в сфері фізичної культури й спорту.

Організаційні основи державного управління галуззю вимагають більш ґрунтовної регламентації владних повноважень інших центральних виконавчих

органів влади які здійснюють управління розвитком фізичної культури й спорту в межах своєї галузевої приналежності.

У даному контексті подальші наукові пошуки можуть бути спрямовані на розв'язання інших проблем організації державного управління галуззю фізичної культури й спорту.

Література:

1. *Гладун З.* Поняття і зміст державного управління: Адміністративно-правовий аналіз / З. Гладун. – Львів : Львівський філіал УАДУ, 1996. – 20 с.

2. *Кухтій А. О.* Організаційні основи розвитку фізкультурно-спортивного руху в Україні впродовж ХХ століття : автореф. дис. ... к.фіз.вих. : спец. 24.00.02 / А. О. Кухтій. – Львів, 2002. – 20 с.

3. *Леонова А. О.* Ефективність державного управління в контексті євроінтеграції України : навч.-метод. посіб. / А. О. Леонова, В. П. Давидова, О. О. Новачук. – К. : ДПА України, 2007. – 390 с.

4. *Малиновський В. Я.* Адміністративне право України : підручник / В. Я. Малиновський, В. К. Колпаков. – К. : Юрінком Інтер, 1999. – 736 с.

Надійшла до редколегії 16.10.2012 р.

УДК 351.711

О. А. СИРОТА

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ ЗА ФОРМАМИ ВЛАСНОСТІ

Проаналізовано питання оптимізації структури державного сектора. Розглянуто законодавчі аспекти формування переліку підприємств, заборонених для приватизації. Запропоновано організаційні механізми визначення структури державної власності.

Ключові слова: державна власність, приватизація, управління державним майном, державне регулювання.

The issues of optimizing the structure of the public sector. The legislative aspects of the list of prohibited for privatization. An institutional mechanisms for determining the structure of state ownership.

Key words: state ownership, privatization, state property management, government regulation.

У країнах з трансформаційною економікою інвестиційна привабливість зазвичай межує з приватизаційними заходами. Саме вони сприяють